

**SOSYOLOJİDE
ARAŞTIRMA
YÖNTEM VE
TEKNİKLERİ**

KISA ÖZET

KOLAYAOĞ

1. Ünite— Bilim, Yöntem ve Toplumsal Araştırma

FELSEFE VE BİLGİ

Varlık Felsefesi (Ontoloji): Varlık felsefesi varlığı maddesel, zihinsel ve ruhsal boyutlarıyla çözümlenmeye çalışır; varlığın yapısını, özelliğini, varlığın özsel ve biçimsel niteliğini, varlık-yokluk problemini ve ruh-madde ilişkisini ele alır.

Bilgi Felsefesi (Epistemoloji): Bilgi felsefesi bilgiyi, bilen özne ile nesne arasındaki ilişkinin nasıl kurulduğunu, bilginin kaynağını, doğruluğunu, sınırlarını, niteliğini ve özelliğini inceleyen, “neyi bilebiliriz”, “nasıl bilebiliriz” ve “hangi yol ve yöntemlerle biliriz” sorularını çözümlenmeye çalışan bir felsefedir.

Gerçek: Gerçek, insan bilincinin dışında ve ondan bağımsız olarak var olan somut ve nesnel varlıkların tümüdür.

Doğru: Doğru, herhangi bir bilgiye ilişkin değer yüklü bir tanımlamadır. Doğru soyuttur ve zihinsel bir kavrayışa dayalıdır çünkü doğru kavramı zihinsel bir genellemenin, soyutlamanın, sınısamanın ve çözümlenmenin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Doğruluk, öznenin nesneye uygun, tutarlı ve mantıksal bir çıkarımıdır.

Bilgi: Bilgi, öznenin nesneye ilişkin, nesneye ve gerçekliğe uygun bir bilgi olma iddiasında olan bir çıkarımıdır.

BİLİM, BİLİMSEL BİLGİ VE YÖNTEM

“Bilim nedir?” sorusuna yönelik olarak bilim, birçok farklı şekilde tanımlanabilmektedir.

Bazı bilim tanımlamalarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Bilim, doğal ve toplumsal dünyayı açıklayan geçerli ve güvenilir bilgiler bütünüdür.
- Bilim, doğal ve toplumsal olgu ve olaylar hakkında bilimsel yöntemlerle elde edilen tutarlı ve düzenli bilgilerdir.

AYDINLANMA DÜŞÜNÜNCESİ

Aydınlanma, 17. ve 18. yüzyılda Batı Avrupa’da gelişen, birbirine bağlı felsefi, bilimsel ve toplumsal alanlarda oluşan düşünce hareketidir.

Aydınlanma Düşünürleri

18. yüzyılın ortalarında Aydınlanma düşünürleri arasında, Baron de Montesquieu (1689-1755), Voltaire (1694-1788) David Hume (1711-1776), Adam Ferguson (1723-1816) ve J.J. Rousseau (1712-1778), önemli isimler olmuşlardır.

Aydınlanma Düşüncesinin Temel İlkeleri

Sosyolojik olarak **paradigma** kavramı, Thomas Khun’un bilimsel değişimin doğası üzerine yaptığı çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Paradigma, dünya hakkında düşünce biçimimizi şekillendiren inançlar, ilkeler, değerler, yöntemler ve varsayımlardan oluşan bir yapıdır.

Akıl: Aklın önceliği ve üstünlüğü ile bilgi elde etmenin yolu olarak rasyonalite (akılsallık) vurgulanmaktadır.

SOSYOLOJİDE ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

- 2. Ampirizm:** Doğa ve toplumsal dünya hakkındaki bütün bilgi ve düşüncenin ampirik gerçeklere, başka bir deyişle, bütün insanların duyu organları aracılığıyla kavrayabildiği şeylere dayalı olduğu fikridir.
- 3. Bilim:** Önergelerin, deney, gözlem ve akıl tarafından sistematik bir şekilde sınanmasıdır. Bilim, gözlem ve deneye dayanan güvenilir veriler yaratması nedeniyle, Aydınlanma düşünürleri için bilginin en üst biçimi olarak kabul edilmiştir.
- 4. Evrensellik:** Akıl ve bilimin her duruma uygulanabilmesi ve ilkelerinin her ,durumda geçerli olmasıdır.
- 5. ilerleme:** Bilgi birikimi ve insanın çevresindeki doğadan maddi zenginlikler elde etmesine yardımcı olacak araçların, diğer bir deyişle, teknolojinin gelişmesiyle mümkün olan bir süreci işaret etmektedir.
- 6. Bireycilik:** Aydınlanma düşüncesinde bireyin bütün bilgi ve eylemin başlangıç noktası olarak kabul edilmesidir.
- 7. Hoşgörü:** Farklı dinî veya ahlaki inançlara, ırka veya uygarlığa sahip olan insanların, fark gözetmeksizin aynı olarak görülmesidir.
- 8. Özgürlük:** Toplumsal etkileşim, cinsellik ve mülkiyet sahipliği, inanç, iletişim ve ticaret alanlarında, feodal ve geleneksel sınırlara karşı gelerek, düşünce ve ifade özgürlüğünün savunulmasıdır.

Devrimler

Bilimsel Devrim

Bilimsel Devrim'in merkezinde, mekanik doğa kavramı bulunmaktadır. Bu kavram, doğanın belli yasalara göre işleyen bir mekanizma olduğu düşüncesine dayanmaktadır

Fransız Devrimi

Fransız Devrimi, daha önceki ve sonraki devrimler içinde kitlesel nitelikteki tek toplumsal devrim olarak tanınmaktadır.

Endüstri Devrimi

insanlık tarihinde ilk kez, toplumların üretim güçlerinin değişimini gerçekleştiren Endüstri Devrimi, 18. yüzyılın sonlarında İngiltere'de başlamış ve daha sonra bütün Batı Avrupa ve Birleşik Amerika'ya yayılarak bu ülkeleri de derinden etkilemiştir

MODERNİTE VE MODERN TOPLUMLAR

Modernite, insanların ilerlemeyi sağlamak için bilimsel bilgiyi kullanabileceğine inandığı insanlık tarihinde önemli bir aşamadır.

Modern Topluların Oluşumu

Aydınlanma düşüncesinin geliştirdiği eleştirel ve seküler fikirler, modern toplumun oluşumunda önemli rol oynamıştır

SOSYOLOJİNİN BİLİM OLARAK KURULMASI

18. yüzyılda Aydınlanma düşünürleri, önceki düşünürlerden daha sistematik ve tutarlı bir şekilde çalışmaya başlamışlardır. Çözümlemenin bilimsel ilkelerini insan, insan doğası ve topluma uygulayarak yöntemsel bir yola başvurmuşlardır

DOĞA BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLİMLER

17. yüzyılda Bilimsel Devrim ile birlikte oluşturulan bilimsel yöntem, doğa bilimlerinin ilerlemesini ve fizik, kimya gibi birer disiplin olarak kurumsallaşmalarını sağlamıştır. Bu bilimler, ampirist bilgi anlayışını benimsemişlerdir.

Pozitivizm

Pozitivizm, bilimin sadece duyu organları ile algılanan gözlemlenebilir varlıklar ile ilgilendiği iddiası tarafından nitelenmektedir.

1. **Naturalizm** (Doğacılık), Aydınlanma düşüncesi tarafından, bilimsel yöneme vurgu yaparak, neden ve sonuç ardışıklığının, doğayı ve toplumsal dünyayı tamamen açıklayabileceği fikridir.

2. **Ön yargının kontrolü**, ampirik çalışmanın sonuçlarını aşırı derecede etkileyen değer yargılarından korunmanın aracı olarak sosyal bilimlerde gerekli görülmüştür.

Doğa Bilimleri ile Sosyal Bilimlerin Farklılıkları

Sosyal bilimlerde, toplumsal hayatın, doğa bilimlerinin kullandığı bilimsel yöntemlerle araştırılması ve açıklanmasını içeren pozitivizm, bazı sosyal bilimciler tarafından eleştirilmiştir

TOPLUMSAL ARAŞTIRMA VE YÖNTEMLERİ

Sosyolojik araştırmaların çoğu zaman gündelik yaşamın sorgulanmadan kabul edilen yönlerini derinlemesine araştırarak açıklayıcı bir yönü olduğu belirtilmektedir (Bilton, vd., 2008: 441).

Toplumsal araştırma; bireyler, gruplar, kurumlar, formal ve enformal toplumsal yapılar, topluluklar kültürler ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini incelemektedir

5

Toplumsal kuram, toplumsal ilişkiler ve yaşam hakkındaki bilgileri özetleyen ve düzenleyen, açıklayıcı güce sahip önermeler bütünüdür.

Kavramlar, toplumsal gerçekliği anlaşılır hale getiren, açıkça belirtilmiş olan bir fikri ifade eden kuramın yapı taşlarıdır.

Hipotez, test etmek amacıyla değişkenler arasında kurulan önermedir.

Varsayım, bir kuramda, kuramsal bir açıklama oluşturmak için zorunlu olan test edilmemiş başlangıç noktası ya da inançtır (Neuman, 2007: 80)

Toplumsal Araştırmanın Aşamaları

Sosyolojik araştırmalar genelde, yöntemin belirlenmesini gerektiren bir dizi araştırma aşamasını içermektedir (Bilton, vd., 2008: 442). Aşağıdaki sorular bu araştırma aşamalarını oluşturan sorulara örnek olabilir:

- Öncelikle “neyi öğrenmeye çalışıyorum ve tam olarak ne aradığımı bilmekiçin bunu net ve muğlak olmayan bir şekilde nasıl tanımlayabilirim? “Bunu yapamıyorsam eğer, orada olmayan bir şey mi arıyorum?” ya da “temel inanç ve fikirlerimi test etmek için keşfedici araştırma tekniklerini mi benimsemeye ihtiyacım var?”

1. Araştırma Konusunun Belirlenmesi: Bilimsel araştırmalar araştırma konusunun seçimi ile başlamaktadır. Araştırma konusu, genel bir ilgi alanını ifade etmektedir.

SOSYOLOJİDE ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

2. Araştırma Probleminin Belirlenmesi: Araştırma konusu, sadece genel bir çerçeve sağlamak ve geniş bir alanı kapsamaktır.

Araştırma evreni, araştırma probleminin kapsamına giren olgu ve olaylar bütünüdür.

Örnekleme seçimi, araştırma evreninin özelliklerini en iyi temsil eden bir grubun seçilme işlemidir

Güvenirlilik, ölçüm tekrarlandığında aynı sonuçların elde edilmesini ifade etmektedir.

Geçerlilik, ölçülmek istenilen toplumsal ilişkilerin doğru bir şekilde ölçülmesi anlamına gelmektedir. Bilimsel araştırmalarda gözlem, anket ve görüşme yoluyla örneklem grubundan elde edilen verilere **birincil kaynak verileri** adı verilir. **ikincil kaynaklar,** bilimsel araştırmalara başlamadan önce mevcut olan verilerdir. Örneğin resmi belgeler, kamu veya özel kurum ve kuruluşların istatistiksel raporları, ilgili alanda daha önce yapılmış olan araştırmalar, arşiv ve belgeler, yayınlanmış olan kitaplar ve makaleler ikincil kaynakları oluşturur

Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri

Sosyolojik araştırmalarda genel kabul gören aşamalara karşın kullanılan farklı yöntemler bulunmaktadır.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

6

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/sosyolojide-arastirma-yontem-ve-teknikleri-ady212u?search=sos105u>